

Київський міжнародний економічний форум
6-7 жовтня 2016 року

**Пленарне засідання
«Виклики та можливості економіки XXI сторіччя»**

Модератор пленарного засідання – Андрій Куліков

Спікери:

- Володимир Гройсман, Прем'єр-міністр України;
- Степан Кубів, Перший Віце-прем'єр-міністр України — міністр економічного розвитку і торгівлі;
- Крістіан Даніельсон, Генеральний директор з питань розширення ЄС в Європейській комісії в Брюсселі;
- Пол Макміллан, Консультант з питань стратегічного розвитку та управління Deloitte Canada;
- Віктор Галасюк, Голова Комітету ВР з питань промислової політики та підприємництва

Андрій Куліков:

Пані і панове, вітаю вас на третьому Київському Міжнародному Економічному Форумі. Аудиторія зібралася дуже ділова, дуже обізнана, авторитет форуму підкреслюється і тим, що в його роботі бере участь прем'єр-міністр України Володимир Гройсман. Я запрошую його зайняти своє місце у залі. І перед тим як перейти до обговорення проблем, що стоять перед усіма нами, і до вирішення яких саме ви маєте причетність, для того щоб задати дух і темп цій конференції, організатори підготували відео. Прошу увагу на екран.

Відео:

Київський Міжнародний Економічний Форум. «Майбутнє не в переміщенні атомів, а в переміщенні невагомих бітів» – Ніколас Негропonte, професор Массачусетського технологічного університету 1995р. Людство стоїть на порозі нової технологічної революції, яка кардинально замінить наше життя. Подивимося, яку частку в світовому експорті високих технологій займає одна із найбільших країн Європи – Україна – 0,09%. Порівняємо із однією із найменших країн світу – Сінгапуром, його частка становить 6,4% . Тепер розглянемо структуру ВВП країн, що перебувають за крок від четвертої індустриальної революції. Для прикладу ми взяли: США, Фінляндію, Ірландію, Японію, Південну Корею і Сінгапур – усі ці країни об'єднує мала частка сільського господарства у їхньому ВВП, нижче 3% і висока частка загального світового високотехнологічного експорту. Порівняємо структуру ВВП розвинених країн із структурою ВВП України. Очевидно, що значний відсоток нашої країни становить сільське господарство – 14%. Начебто все добре і структура ВВП України подібна до структури ВВП країн із високим рівнем розвитку технологій, але проаналізуємо структуру експорту України. Графік демонструє, що 62% експорту це сировина і лише 38% – готові товари. Далі для прикладу візьмемо структуру товарного експорту у 2015 в аграрному секторі, металургії та перспективній ІТ індустрії. Бачимо, що навіть ІТ аутсорсинг із низькою доданою вартістю становить 79%. До того ж частка аутсорсингу в ІТ виросла на 5% із 2013 року. Але за сировину платять завжди менше ніж за готовий продукт. Якщо порівняти індекс цін на експорт у 2011-2016 роках, ми помітимо його значне падіння. За 20 років через структурні зміни в економіці країни частка переробної промисловості у ВВП знизилася майже в 3 рази. Про що це свідчить? Висновок простий: Ми створюємо сировинну економіку минулого та гребемо проти течії, тоді як усі навкруги мчаться на повних вітрилах у майбутнє. До чого це призведе? Припустимо, що Україна справді націлена на створення

високоєфективної сировинної економіки. Як це вплине на суспільство, на рівень життя Українців?

Такий сценарій вочевидь не залишає шансів для мільйонів громадян, які прагнуть отримати гідне робоче місце з належною заробітною платнею на своїй батьківщині. Вони просто ніде не зможуть себе застосувати, а старіння населення Європи підштовхує європейські уряди боротися за кожного потенційного висококваліфікованого платника податків. Зверніть увагу, 45% ІТ фахівців планують довготривалий виїзд за кордон, і 29% планують виїзд для постійного проживання. І це ІТ фахівці – одна із високооплачуваних і молодих груп на яку постійно зростає попит, що вже тоді казати про інженерні спеціальності, медиків, технологів, які не в змозі застосувати свій потенціал в Україні.

Зростання відтоку мізків дивовижним чином корелює з падінням промисловості і зростанням сировинної економіки. Якщо подивитись на криву залежності, то країни з аналогічним для України рівнем розвитку людського капіталу мають середній ВВП на людину близько 30 тис. євро. Відповідно не важко припустити, що наші співвітчизники, люблячи всім серцем батьківщину, прагнутимуть залишити країну, щоб забезпечити гідні умови життя для себе і своїх дітей. Ось погляньте, як ви думаєте, що об'єднує всі ці країни? Кожна із них має програму із залученням висококласних фахівців із закордону. Чи варто після цього говорити із якою конкуренцією на ринку податкових надходжень стикнеться Україна найближчими роками? Що потрібно буде робити Україні для того, щоб прогнати постійно зростаючу армію пенсіонерів. Уже зараз на одного працюючого припадає один пенсіонер, але це не все, адже люди це ще й компанії. Скільки втратить Україна від того, що підприємство не буде створено на її території?

У цю хвилину у всіх куточках світу йде жорстока конкуренція за право бути місцем дислокації високотехнологічних компаній. Тільки подивіться, які преференції надає глобальний ринок для бізнесу. А що зроблено нами? Що зроблено для розвитку? Якщо ми хочемо вижити у цьому глобальному світі, якщо ми не готові перетворити українців на націю гастарбайтерів, нехай і висококваліфікованих, нам терміново необхідно переглядати застарілі підходи.

Ми прагнемо в Європейський Союз, де кожна країна має свою дорожню карту. Фактично це профіль економічного устрою країни створений на основі її потенціалу. У стратегії стійкого розвитку «Україна 2020» в пріоритеті немає інноваційного розвитку. До топ 10 пріоритетів входять: реформи системи національної безпеки та оборони, оновлення влади та антикорупційні реформи, судова реформа, реформа правоохоронної системи, децентралізація та реформа державного управління,

дерегуляція та розвиток підприємництва, реформа системи охорони здоров'я, податкова реформа, програма енергонезалежності, програма популяризації України у світі та просування інтересів України у світовому інформаційному просторі. Порівняємо зі стратегією Євросоюзу 2020 «Стратегія розумного, сталого та інклюзивного зростання». Три пріоритети стратегії Європи 2020: Розумне зростання (розвиток економіки на основі знань та інновацій). Стале зростання (заохочення ефективнішого використання ресурсів, екологічна та більш конкурентоздатна економіка). Інклюзивне зростання (економіка із високою зайнятістю. Економічна, соціальна та територіальна єдність). Можливо, саме тому виїжджають і виїжджатимуть із України вчені і висококласні фахівці. Україна перетворилася на стабільного донора мізків. З 1990 по 2015 рік кількість науковців скоротилася в 5 разів. Кількість науковців на 1 мільйон населення в Україні скорочується в середньому на 3% за рік із 2006 року. Тоді як у розвинених країнах кількість науковців на 1 мільйон населення збільшується в середньому на 3%. Фінансування науки становить менше 1% від ВВП країни і тільки від нас залежить, яку нішу ми готові зайняти. Якими епітетами нас нагородить світ? Хто ми? Лісопилка? Чи новий Сінгапур? Усе залежить тільки від нас! Парадокс полягає в тому, що Україна має колосальні переваги у порівнянні із іншими країнами: висококваліфікований персонал; конкурентні напрацювання в галузі технічної індустрії; космічну і авіаційну промисловість; видатну математичну та біотехнологічну школи; третє місце за рівнем сертифікованих ІТ фахівців, поступаючись тільки США та Індії. На Благо Людей на Славу України! У нас ще є час все змінити!

Модератор:

Пані і панове запрошую до слова Прем'єр-міністра України, Володимира Гройсмана.

Володимир Гройсман:

Доброго дня! Доброго ранку шановні і дорогі друзі! Щойно ми побачили добірку, матеріал, який характеризує сучасний стан нашої держави і водночас підкреслює наші можливості. Потрібно чітко визнати, що за 25 років нашої незалежності ми не змогли побудувати якісну систему управління державою, створити якісну основу для сталого економічного зростання і, на превеликий жаль, ми перетворились в країну сировинного типу економіки, яка надзвичайно була залежна у всіх сферах, в тому числі і в економічній, від традиційних ринків, від традиційного типу, від того минулого із яким ми не можемо побудувати

якісне майбутнє. Я глибоко переконаний у тому, що наші можливості є одними із найкращих сьогодні в Європі, а, можливо, і в світі. Я вірю у те, що наші можливості, які ми маємо сьогодні: і людський капітал, і природні ресурси, і географічне розташування, і наші наукові напрацювання – дають можливість нам забезпечити якісний прорив.

Ми всі говоримо, що нам потрібно забезпечити економічне зростання, але це є нашим головним завданням. І нашим завданням, завданням уряду є формування справжньої відкритої, якісної державної політики, яка дозволить нам забезпечити стале економічне зростання і через це стале економічне зростання ми можемо інвестувати ресурси в підвищення якості життя українських громадян. Якщо ми подивимось сьогодні, як живуть українці і порівняємо, ми точно можемо сказати що щось у нашому домі на так. Сировинний тип економіки, олігархічна модель управління, високий ступінь корупції, слабе правосуддя. Насильницький апарат держави, який не дає можливості повноцінно розкрити можливості українського бізнесу, створити умови для якісного залучення капіталу, не можливість проведення публічної, чесної приватизації – це ті речі які зупиняють наш розвиток, і якщо ми запитаємо один одного: «чи це є природний фактор?» Ні, це є штучний фактор, який був створений саме органами державного управління. Наше завдання сьогодні зламати цю систему, наше завдання створити якісний клімат, який дозволить залучати інвестиції, проводити публічну приватизацію, залучати ресурси, як внутрішні так і зовнішні. Але зрозуміло, що бізнес хотів би повного розуміння правил гри, розуміння того, що в процесі інвестування держава не буде змінювати правил, що ми зможемо врешті решт спрогнозувати наш розвиток на середньострокову і довгострокову перспективу, і тому завдання нашого уряду полягає в тому, щоб створити передумови для такого економічного зростання.

Ми визначили ряд пріоритетів, які вважаємо важливими і я б хотів торкнутись декількох інструментів, які будуть побудовані найближчими днями, тижнями саме в нашій державі. Перше –

уряд створить Офіс Супроводження Інвестицій. Цей офіс буде точкою входу для будь-якої інвестиції і я хотів би підкреслити одразу, нам не потрібна кількість інвестицій, нам не потрібна якась окрема сума інвестицій, нам потрібні успішні інвестиції. Я б дуже хотів, що кожен, хто має намір інвестувати в Україну – інвестував і отримував успіх. Цей успіх буде реінвестований в нашу країну, і перший інструмент який буде створений дасть таку можливість. Ми зробимо абсолютно чіткий перелік тих завдань, які має вирішити цей офіс. Ми будемо супроводжувати спочатку великі проекти, а потім дійдемо до тих проектів, які є

середніми для того, щоб чітко розуміти: що і в якій сфері відбувається. Наше завдання сьогодні позбавити будь-якого тиску з боку контролюючих структур на український бізнес. Я переконаний у тому, що майданчик, який ми маємо сьогодні на цьому форумі, є дуже гарним майданчиком обговорення ідей, координації зусиль бізнесу і влади. Але хотів би підкреслити, що за останній час український уряд став теж майданчиком для формування спільної позиції: влада, бізнес, експертне середовище, громадянське суспільство. Ми маємо разом напрацьовувати рішення, які створять той довгоочікуваний клімат, який дозволить кожному робити інвестування і не переживати за те, що ці інвестиції можуть бути втрачені. Ми переживаємо надзвичайно тяжкий період у нашому становленні, але глибоко переконаний в тому, що при належному урядуванні, при відкритості, при створенні прогнозованої додержавної політики ми можемо забезпечити якісне зростання.

Ми вважаємо, що українська промисловість має сьогодні дуже великі потенційні можливості для зростання. Але, на превеликий жаль, вона має ряд хронічних проблем і завдання влади сьогодні це вирішити. Створити умови при яких українська промисловість на 100% реалізує свій потенціал. В цьому місяці буде створений Комітет відродження української промисловості. Цей комітет буде працювати з залученням українського бізнесу і влада буде все робити для того, щоб стати на служіння тому, щоб наш національний продукт із високою доданою вартістю був конкурентоспроможним. Щоб ми змогли прийняти виклик тої економічної агресії від якої сьогодні потерпає Україна. Ми маємо освоювати нові ринки і ми маємо створювати нові механізми присутності на цих світових ринках української продукції. Продукція обов'язково має бути інноваційна. Я нещодавно зустрівся із Національною Академією Наук. Там є теж хронічні проблеми, але я вважаю, що ми маємо достатньо серйозні напрацювання в науці, які мають отримати своє прикладне значення в економіці України. Нам потрібно реформувати нашу Академію Наук, нам потрібно стимулювати не просто стіни Національної Академії Наук, а національний науковий продукт, який може бути рушійним із точки зору розвитку нашої економіки і вирішення багатьох сучасних проблем. Я глибоко вірю у те, що Україна сорока п'яти мільйонна країна, в центрі Європи, яка має такі неперевершені можливості, обов'язково має бути успішною. За цим стоїть серйозна праця. За цим стоять кроки, можливо, і не популярні, але кроки, які ми маємо робити спільно: в антикорупційній політиці, в створенні системи якісного правосуддя, яке викликає довіру. Ми маємо зробити все для того, щоб бізнес відчував себе вільно, щоб не бізнес служив

насильницькому апарату влади, а навпаки, якісні професійні інструменти держуправління мають слугувати кожному українському підприємцю.

У нас є багато завдань, але я глибоко вірю у те, що ми здатні ці завдання вирішити. Ми маємо повірити у те, що 45-мільйонна країна у центрі Європи має бути економічно сильною, соціально справедливою. Ми маємо побудувати таку якісну систему оборони, щоб у майбутньому ніхто не дозволив собі порушити наш суверенітет, порушити нашу соціальну цілісність. Я б хотів сьогодні звернутись до всіх присутніх: інвестуємо! Робимо реальні проекти. І я гарантую вам, що Уряд, який я очолюю, буде все робити для того, щоб ви відчували себе захищеними. Кожних декілька місяців, я маю достатньо відвертий діалог із бізнесом. Я хочу, щоб ви нормально проходили митні процедури. Я хочу, щоб у вас не було проблем із відшкодуванням ПДВ. Я хочу, щоб до вас не проходили контролери, які намагаються створювати перешкоди для розвитку вашого бізнесу. Я хочу, щоб ви створювали нові робочі місця, конкурентоспроможний український продукт. Я хочу допомогти, щоб ви мали дуже серйозні позиції на світових ринках. І вся державна машина має на це бути зорієнтована, наші дипломатичні представництва – всі мають працювати на український бізнес, на український національний продукт. Я радий тому, що сьогодні у нас є десятки проектів у країні, які будуються; заводи, які створюються і починають працювати в Україні. Це добре, але я глибоко вірю у те що це повністю не відповідає нашим потенційним можливостям. Ми можемо робити в рази більше. І тому наше завдання сьогодні – використати максимальні можливості нашої держави для того, щоб зайняти гідне місце на мапі світу. І ми бачили сьогодні по багатьом прикладам, що такі можливості у нас є: якісне належне урядування, якісний діалог із бізнесом, створення нормальних умов для розвитку української економіки – дадуть можливість забезпечити український прорив. Ми не маємо копіювати ні Сінгапур, ми не маємо бути лісопилкою, як тут було сказано. Ми маємо бути Україною, яка на 100% використовує свої власні ресурси і можливості. І я переконаний у тому, що за 3-5 років, ми будемо успішними. Але маємо дуже чітко усвідомити, що так просто це недосяжно. Ми маємо врешті-решт залишити в минулому «огалтелый» популізм, який довів нашу країну до фактичного зубожіння. Ми маємо вимагати від політиків відповідальності за кожне своє слово, за кожне своє рішення, рішення, яке може просунути нас вперед, а може відкинути назад. Я вважаю, що ті, хто намагається працювати в Україні, використовуючи старі методи, ніколи в житті не побудують нової України. Тому глибоко переконаний у тому, що настав час відповідальної політики, час національного патріотизму. І я переконаний у тому, що якщо ми всі разом будемо

вірити, в те, що саме від нас у цей історичний період залежить, як буде жити сьогодні і завтра наша держава, яку країну ми залишимо нашим дітям – це буде спонукати нас кожного ранку прокидатись і робити якісно свою справу. Я хочу підкреслити, що моїм обов'язком перед нашою державою є створення належних умов не тільки для макроекономічної стабілізації, а й для сталого реактивного економічного зростання. Але це можна зробити разом, чого я і бажаю. Щоб ми разом побудували ту Україну, в якій ми мріємо жити. Успіхів, гарних дискусій, і гарних рекомендацій для уряду України!

Модератор:

Дякуємо, пане прем'єр-міністр. Буде цікаво дізнатися упродовж панельної дискусії, яка незабаром розпочнеться, скільки разів у тому чи іншому вигляді, ті, хто промовлятиме до Вас, згадуватимуть ті тези і ті твердження, які пролунали у виступі прем'єр-міністра. Я запрошую на цю сцену учасників дискусії: Крістіана Даніельсона – генерального директора з питань розширення ЄС і Європейської комісії, прошу; Степана Кубіва – першого віце-прем'єр-міністра України, і міністра промислового розвитку і торгівлі; Віктора Галасюка – голову комітету Верховної Ради України із питань промислової політики та підприємництва і Пола Макміллана – консультанта з питань стратегічного розвитку та управління «Deloitte Canada». Шановні учасники, перед тим як у вас буде змога впродовж 7 хвилин кожному виголосити основні тези того, про що ви прийшли сюди говорити є питання певним чином пов'язане із тим, про що говорив прем'єр-міністр. І на нього я прошу відповісти упродовж 30 секунд. От прем'єр-міністр сказав: «Якщо вірити...» Вірити це дуже добре, а знати це набагато потужніше. От яку одну дію кожен із вас може назвати, яку необхідно зробити Україні, для того щоб зрештою приєднатися до цього клубу країн, які стоять напередодні або уже беруть участь у 4 індустріальній революції. Покладаюся на ваші знання і першим на це запитання відповість Віктор Галасюк.

Віктор Галасюк:

Дякую, дуже цікаве запитання. Насправді я думаю, що нам потрібно зробити 3 речі. 1. Це встановити правильні цілі, правильні індикатори КПА, яких ми прагнемо. Вони мають бути не процесно орієнтованими, не дерегуляція, приватизація чи отримання нових кредитив МВФ. А це має бути створення нових робочих місць, залучення інвестицій, збільшення високотехнологічного експорту, так як роблять інші країни. 2. Забезпечити конкретними інструментами...

Модератор:

Пане Вікторе, пане Вікторе, про 2 і 3 у Вас буде змога сказати.

Віктор Галасюк:

І третє – це політична воля. Дякую!

Модератор:

Дякую! Пол Макміллан, Ваші 30 секунд.

Пол Макміллан:

Дуже дякую, мені дуже приємно бути тут. Я б хотів сказати, що це співпраця і відкриття економіки і забезпечення прозорості, створення публічного приватного партнерства.

Модератор:

Степан Кубів, Ваші 30 секунд.

Степан Кубів:

Перше, це треба встановити взаємодовіру влади і бізнесу. І друге важливе питання – це те, що говорим потрібно робити.

Модератор:

І Крістіан Даніельсон – 30 секунд.

Крістіан Даніельсон:

Дуже дякую. Я б сказав, що найважливіше – це створити правильну структуру, тобто це звичайно, боротьба із корупцією і дотримання верховенства права.

Модератор:

Далі ми перейдемо до обговорення, після якого у вас буде змога відповісти на запитання із залу. Я прошу першим виступити Крістіана Даніельсона і протягом цих 7 хвилин відповісти на запитання: як директор із розширення Євросоюзу, які Ви вважаєте головні чинники для того, щоб країни швидко і ефективно приєднувались до ЄС? І якщо в України у цьому сенсі є особливості назвіть їх, будь ласка.

Крістіан Даніельсон:

Дуже дякую! Я дійсно є директором з питань розширення і політики добросусідства. І саме тому я обговорюю це питання, яке стосується партнерства із Україною. Що є головним в плані цієї дискусії, це те, що

ми маємо відштовхуватись від результатів. Я думаю, що навіть якщо ми повернемося в 2014 рік, то дійсно Україна зробила вражаючі кроки. Ви відходите від попередніх звичок, попередніх традицій і встановлюєте відповідно нову структуру, чи це у фінансовому секторі, чи це нова структура боротьби із корупцією, чи те, що робиться в діловому колі, чи коли ми говоримо про судову реформу. Основна проблема України зараз полягає у просуванні цих реформ і забезпеченні сталості цих реформ. Тобто те, що прописано у ваших документах має бути дійсно впроваджено на практиці. І ми маємо забезпечити дійсно продовження цих реформ. З нашого боку, протягом цих років, ми сказали що є нашим пріоритетом у співпраці із Україною, що ми будемо надавати Україні підтримку Європейського Союзу. Я розумію, що цифри не завжди приймаються у якості прикладів, але дійсно ми забезпечили наші зобов'язання. Тобто дійсно ми надаємо вам мільярдну допомогу із Євросоюзу і 7 мільярдів вже було надано Україні у вигляді позик та грантів. І це ми робимо для того, щоб допомогти Україні під час цього трансформаційного періоду, як щодо встановлення відповідної структури, так і щодо встановлення відповідних фізичних умов, чи ми говоримо про енергоефективність, чи про транспортний сектор, чи будь-який сектор економіки України. Ми говоримо про цей трансформаційний етап. Це складний етап, але одночасно він є дуже важливим для майбутнього.

Ми також маємо думати про можливості, а тут багато чого залежить особисто від України. Що я маю на увазі під використанням можливостей? Україна є одна із тих країн, яка не є членом Євросоюзу, але тим не менше має доступ до європейського ринку і до такого обсягу, який дійсно виходить за рамки інших країн. І ми дійсно маємо переконатися, що угода про асоціацію, яку ви підписали, впроваджується на практиці. Знову ж таки, питання тут полягає в тому, щоб адміністративні структури в Україні забезпечили використання цього потенціалу, а для бізнес гравців, як в Україні, так і поза межами України в Європі, головне, щоб вони могли скористатися цими можливостями. Для мене все виглядає дуже можливо. В вас є різні індустрії, великий інтелектуальний потенціал, людські ресурси. Відповідно Україна дійсно має можливість приєднатися до Європи, тобто ми дійсно можемо говорити про інтегровані цінності, а саме інтегровані цінності забезпечують економічне зростання, і це забезпечує минулий досвід. Як це можна зробити? По-перше, ще раз повертаюсь, необхідно створити відповідні рамки в Україні. Тобто ми говоримо про проведення досліджень, про високоякісні дослідження, які були згадані сьогодні, але також ми маємо забезпечити максимально позитивне

середовище для прямих іноземних інвестицій в Україні, оскільки це забезпечить відповідні зв'язки і відповідні знання.

Для того щоб це зробити, вам необхідно вирішити основні проблеми, основні перешкоди і ви можете задати питання: а які ж найбільші перешкоди для ведення бізнесу в Україні і для прямих інвестицій? Я думаю одне із таких питань – це недотримання верховенства права і корупція. Звичайно ми можемо говорити про прогнозованість ваших кроків у цьому плані і саме тому створення відповідної структури для боротьби із корупцією, яку вже зробив уряд і реформа в судовій системі, яка вже відбувається, є надзвичайно важливими. Але це все необхідно впроваджувати, впроваджувати на практиці, і просувати вперед. І ми з нашого боку забезпечимо все, щоб надати підтримку Україні у цьому контексті. Також Україні необхідно скористатися можливістю і приєднатися до європейських установ, коли ми говоримо про різні дослідження, про програму « Горизонт 2020». Я закликаю вас скористайтеся цією можливістю, і використовуйте ті елементи, які передбачені в рамках цієї програми для приваблення інвестицій. Я думаю, що Європейські банки і БРР дійсно мають кредитні можливості до 1 мільярда для невеликих підприємств у різних країнах, включаючи Україну. Використовуйте ці можливості, дивіться як воно працює, і це дозволить вам створити те середовище, де можна буде легко вести бізнес, де можна буде вирішити питання ліцензування, де можна буде забезпечити відповідне державне адміністрування без перешкод. Я думаю Україна має весь необхідний потенціал, але для того щоб цей потенціал досягнути, необхідно прикласти багато зусиль. Європейський Союз підтримує Україну на цьому шляху, і буде надавати усю можливу вам підтримку.

Модератор:

Запитання до пана Кубіва. Уряд у якому Ви працюєте називають не яскравим, особливо порівнюють із деякими попередніми урядами, але статистика каже, що валовий внутрішній продукт зростає за час того уряду у якому працюєте Ви. Це статистика? Чи ми можемо розраховувати, що ця тенденція триватиме? І що на Вашу думку насамперед потрібно зробити, щоб ВВП зростав, а структура економіки позитивно зміцнювалась? Прошу.

Степан Кубів:

Доброго дня. Ви знаєте, побачивши Вас відразу виникла довіра до Форуму. Знаючи наші відносини у найважчі часи, можна говорити про систему. Коли ми говоримо про довіру, про яку я вже почав говорити

індивідуально із макродовіри, вона лягає у двох площинах. Площина 1 – це довіра, яку я сьогодні відчув зустрічаючись із єврокомісаром паном Крістіаном і з послом Європейського Союзу (ми мали годинну розмову до Форуму). І я відчув довіру. Але сьогодні ми маємо відновити довіру наших громадян, до влади. І тут можна подивитися на вагові терези. Де більша інвестиційна довіра? Найкращий інвестор будь-якого уряду – це довіра власного народу до влади, яка тягне за собою і фінансовий та інтелектуальний, а в деякій мірі, принциповий аванс, який може отримати влада. Коли ми говоримо сьогодні про Київський Міжнародний Економічний Форум, то все таки це серйозний майданчик для обміну думок і прийняття тих чи інших рішень, рішень не тільки тих про які ми говоримо публічно, а й рішень від спілкування. Бо роль держави і роль міждержавних відносин, це формування рамкових правил гри, а все інше формується в детальних відносинах. Це бізнесу секторального, бізнесу антикорупційного, бізнесу довіри, слова, ваги слова і всього іншого.

Коли ми говоримо про тематику форуму, то я буду говорити, що це розуміння майбутнього України саме як держави індустріальної з розвинутою економікою. Ми говоримо про сучасні методи виробництва, ми говоримо про відновлення промисловості на базі формування додаткової власності саме на ринку. Не треба тільки говорити, що ми експортери зерна, чи ми експортери металу. Ми повинні формувати додаткову вартість тут, створюючи позицію, яка має і буде впливати на якість життя людини. Коли ми справді стоїмо на порозі промислової, індустріальної революції, то нам потрібно говорити (і про це говорив сьогодні прем'єр-міністр) про відновлення виробничого потенціалу України. І саме тут єдність є дуже важливою. Це позиція парламенту і це підтвердить Віктор Галасюк. Не одне засідання було щодо промислового виробництва. Ми говоримо про уряд, і ми говоримо про Президента. І дякую за те, що сьогодні Єврокомісар пан Карістіан сказав, що ті реформи які ми проводимо, показують консолідацію суспільства і було названо навіть голосування, про яке мало хто вірив у Верховній Раді, це зміни до Конституції. Більше 300 голосів за останні 12 років. Це теж певний елемент довіри і певний елемент роботи спільних гілок влади.

Уряд здійснює заходи для зміни моделі розвитку економіки. Ми говоримо про стійке економічне зростання. Так, кажуть 1 %. Але на другий рік ми говоримо 3%. Ми говоримо про стабілізацію, ми фіксуємо певні макропоказники інфляції 8,1. І українець, який прокидається зранку і думає, який сьогодні курс долара, то ми говоримо що на другий рік – 27, 2. Тобто ми дали прогноз. Вперше ми дали в парламент

бюджет, який ми не забираємо і зараз обговорюємо. І він буде правильно сформований. Ми не даємо їм під новорічну ялинку подарунок, а формуємо заздалегідь. Ми говоримо про усвідомлення і зміну революційних процесів економіки саме в голові, бо прийняти закон не є сьогодні основним завданням. Чи вдасться нам говорити про інвестиційно-інноваційну основу, про що ми бачили сьогодні у відео, про високотехнологічний розвиток промислового виробництва. Я хочу сказати, що структурні реформи і великий людський потенціал освіченої нації України дозволить це зробити. І ми це показали по ІТ технологіях. Це третє. Ми говоримо 100 тисяч залучених у даній індустрії, ми говоримо про 5 тисяч фірм, ми говоримо про те, що це глобалізація світу дозволила дану індустрію в цілому розширити на знання.

Створення умов для розвитку бізнесу і залучення інвестицій це пріоритетне завдання нашого уряду. І ми це робимо крок за кроком. Але найкраще: довіра і залучення внутрішніх інвестицій довіри населення. Це найдовші інвестиції, це інвестиції, які заради стабільності отримують в 20-30-40 разів більше інвестицій, які ми отримуємо зовні, бо це є взаємодовіра, взаємопартнерство. Це відповідний ріст про який ми будемо говорити.

Коли ми говоримо про реформи, які проводить уряд, вони є перш за все незворотні і вони повинні бути достойні кращому рівню життя людини. Коли ми говоримо про Київський Міжнародний Економічний Форум, то за останні роки перед країною на цьому форумі і в цілому, коли ми говоримо про міжнародні форуми, стоять виклики, які ми повинні спільними зусиллями вирішувати. Я не буду називати статистику, яку мені дали. Але я б сказав таку важливу позицію, як відновлення які відбуваються незважаючи на виклики, які стоять перед нашою країною. З однієї сторони війна, а з другої сторони, говорить єврокомісар про корупційні речі, а з третьої сторони це популізм, який дуже швидко захоплює, але він дуже швидко відповідає. І ви питання дали, не все гарне, що блищить ззовні, а ми говоримо про душу, і про розуміння проблематики, яка сьогодні є.

Торгівельна війна із Росією, хотів би наголосити, застала Україну диверсифікувати, і змінити вектори прийняття конкуренції ринків. І це теж нам вдалося за останні роки. Те, що ми сьогодні маємо. Я хочу сказати, що уряд Володимира Гройсмана, який чітко має операційну стратегію, який має дорожню карту, який розуміє крок за кроком, що повинен робити. Якщо навіть говорити і про уряд Арсенія Яценюка, я хочу сказати, що проводячи реформи і закони, які дозволили отримати останній мільярд МВФ, говорять про систему продовження реформ, і я б сказав тут важливий такий аксіоматичний виклик, який полягає у

наступному. Річ не в мільярді, а це є сигнал, що Україна змінюється, Україні можна довіряти. І реформувати Україну ми повинні не заради реформ, а заради якості життя людини.

Модератор:

Дуже дякую. Віктор Галасюк, пан Кубів тут говорив про єдність дій, ну принаймні так я почув, або єдність настрою уряду, парламенту, Президента. От Вас знають, як одного із найпослідовніших і найгостріших критиків діяльності уряду. Ваші пропозиції. 7 хвилин.

Віктор Галасюк:

Дякую. Насправді, і ми із вами це розуміємо, і прем'єр-міністр сьогодні це підкреслив, що Україна за 25 років не реалізувала свій потенціал. Ми відстали від Європейського рівня добробуту в 5-6 разів ВВП на душу населення. Чому так? Насправді мені здається, що це через ті цілі, які ми встановлюємо і той інструментарій, який ми використовуємо. Я попрошу поставити перший слайд презентації.

Безумовно нам потрібно системно, кардинально і глибоко міняти нашу економіку. Можна міняти її трьома способами, як будь-яку іншу систему: перший спосіб – це реформувати. Реформація – це певні поліпшення, певні невеличкі зміни, які покращують функціонування існуючої старої системи. Рівень амбіцій – це втриматись на плаву. Абсолютно зрозуміло, що нам потрібна кардинальна зміна нашої економіки, щоб ми вийшли на європейський, достойний рівень добробуту. Те, що ми не реалізували свій потенціал за 25 років це дуже м'яко сказано. Є тільки 3 варіанти, якими можна змінювати будь-яку систему, в тому числі національну економіку.

Другий рівень – це трансформація. Трансформація, коли ми створюємо якісь нові індустрії, і коли ми суттєво змінюємо суспільний уклад, політичний уклад, економічний. Це дозволяє замінити певні неефективні блоки і вийти на інший рівень амбіції – наздоганяти лідерів. Але для України недостатньо і цього рівня.

Третій рівень, яким йдуть країни-лідери у світі – це створювати системи світового рівня і ставати № 1 в певних нішах, в певних галузях. Ставати світовим лідером. Це третій рівень амбіцій, якого абсолютно заслуговує Україна і для якого ми маємо всі абсолютно необхідні ресурси.

Безумовно, що кожен із цих рівнів змін, має свій інструментарій. Тобто неможливо досягати інноваційних результатів і ставати глобальним лідером через якісь інструменти, які налаштовані на рівень реформації. Якщо ми з вами подивимось, що відбувається сьогодні, то сьогодні США і Європа (я не кажу вже про успішні азійські країни) знаходяться на рівні

інновацій, і в крайньому випадку, на рівні трансформації. Ми ж – початківець в реформах. Тому перше – це зробити такий собі фундаментальний зсув нашої свідомості і наших амбіцій, і під це безумовно забезпечувати правильний інструментарій. Другий слайд будь ласка. Я хочу вам сказати причину того, що ми сьогодні почули тут і в ролику, і від прем'єр-міністра. Чому ми бідні? Тому що наша економіка сьогодні на 95% залежить від цін на сировину в світі. Не від уряду, не від політики, яка сьогодні проводиться чи не проводиться, а від цін на сировину. Тому що ми потребуємо іншої якості, іншого класу перетворень в економіці. Якщо казати про конкретні можливості, то Україна повинна сьогодні зробити дуже серйозні ставки в контексті четвертої промислової революції для того, щоб перейти із рівня реформації, навіть перестрибнути трансформацію і стати інноватором. Розвинути ті галузі, які ми можемо сьогодні змасштабувати в 3-5-10 разів, створити нові галузі, яких не існує, а через 20 років – це може бути 10-20 мільярдів доларів. Ми можемо стати глобальним гравцем на цих ринках, створити нові ніші. Безумовно, само собою це ніколи не відбудеться, це може бути результатом, цілеспрямованої, продуманої, мудрої політики влади. І я хочу наголосити, що ми повинні артикулювати ці цілі, ці сміливі пріоритети в таких документах як «Smart specialisation strategy» для України, для того щоб мати спільний інтерфейс взаємодії з Європейським Союзом. Ми маємо закласти ці сміливі цілі і пріоритети в «Country partnership framework» чи «country partnership strategy» Світового Банку, для того, щоб мати гідне партнерство з міжнародною спільнотою, реалізуючи наші цілі.

І останнє. Третій слайд будь ласка. Я абсолютно впевнений, що на шляху цих системних і глибоких перетворень, ми постійно маємо звіряти, а чи правильно ми рухаємося, через такі прості і єдино правильні показники економічного успіху, які визначають, чи стає нація більш щасливою, чи стає країна більш авторитетною в світі. Це такі показники як: створення нових робочих місць, залучення інвестицій, збільшення високотехнологічного експорту, зростання доходів громадян. І я думаю, що цей комплекс заходів, зміна пріоритетів (встановлення правильних пріоритетів), забезпечення їх інструментами досягнення помножені на політичну волю, дадуть Україні абсолютно нове майбутнє на яке ми заслуговуємо. Дякую!

Модератор:

Дуже дякую, пане Галасюк. Звичайно, що якщо гратися словами, після reform, потім transform, потім innovate, ще має бути perform, себто постійно це робити, а не просто оновити і на цьому відзвітуватись і

закінчити. І дуже символічно що і reform, і transform, і perform співзвучні зі словом «форум». Форум, на якому ви та інші беруть участь і прийматимуть рішення. От щодо рішень. Пол Макмілан у своїй книзі веде мову про революцію рішень. Ми (навіть наймолодші із нас тут присутніх) в Україні бачили, не одну революцію, які зазвичай не приносять очікуваних, чи радше сподіваних подій. Може досить із нас уже революцій? Еволюція потрібна? Що скажете?

Пол Макмілан:

Дуже важке запитання насправді. Мене запросили сюди, власне, поділитися із вами кількома думками з приводу того, що ми робили в рамках дослідження постійного відставання наших очікувань в результаті того, що ми робимо. Я б сказав вам, що немає жодної країни, яка б була задоволена очікуваними досягненнями. Кожна країна світу щось розробляє, над чимось працює, створює якісь інноваційні моделі. Ми досліджували такий ринок нових інновацій, результатів та досягнень. Я хочу розказати вам про загальну основу, про концептуальне поняття.

Коли ми говоримо про економіку рішень, то ми говоримо тут про людей, які стимулюють певні хвилі змін. Ми їх називаємо «вейвмейкерами», тобто деколи це можуть бути хвилі змін. Наприклад, проблеми вуличного руху або проблеми притулків для дітей і так далі. Тобто це може бути будь-яка проблема, але ці люди певним чином стимулюють зміни в цих напрямках, вони пропонують певні рішення, як залучити кошти для вирішення цих проблем. Також ми включаємо до цієї категорії людей – підприємців. Це дуже широка категорія людей, які стимульовані до змін, вони мотивовані.

Ми виявили таку тенденцію, яка полягає в тому, що насправді можна залучати різний капітал. Звичайно ж ми в першу чергу говоримо про те, щоб залучати приватне фінансування для вирішення соціальних проблем. Ви знаєте, що не завжди кожна людина захоче просто так віддавати кошти. Вони мають бути зацікавлені в цьому, і зацікавлені на основі певного таланту, чи на основі певних результатів, які вони захочуть отримати. От в нас, в Каліфорнії, були певні тенденції, які були пов'язані із сектором дорожнього руху (пробки на дорогах і так далі). І ми подумали про потенціал, про можливості, які існують в лікарнях, в школах, в різних інших установах в інших містах. Яким чином можна вирішити цю проблему? Якомога краще вдосконалити використання наших ресурсів, які у нас були. І є збір капіталу (із різних джерел). Це так само є науково-конструкторські дослідження (дослідження, які проводяться для того, щоб визначити, які методи є найефективнішими

для збору капіталу, скажімо для вирішення соціальних проблем). Все це звичайно стимулюється швидким розвитком технологій.

Ви розумієте, що в Україні є дуже великий ІТ потенціал. Роботу роблять люди, які можуть дуже швидко її виконувати і є певний потенціал для співпраці. Можливо можна створити цілу мережу, яка б об'єднувала людей, які працювали б над вирішенням проблеми розвитку ІТ індустрії в Україні навіть на добровільній основі. Тобто треба створювати певні платформи, де можна щось вирішувати. Ми це називаємо ринком, або ринковим місцем, але насправді це майданчик для інноваційних рішень, для рішень, які ми знаходимо в тих сферах, де одна людина не може знайти вирішення проблеми. І важливим в тих платформах є те, щоб існувала певна атмосфера, щоб там працювали люди на добровільній або не на добровільній основі, які власне хочуть допомогти у вирішенні проблем. Звичайно ж, ви знаєте такий канал як « YouTube» ніхто не просив створював. Це була ініціатива, яка була стимульована громадським підходом суспільства.

Степан Кубів:

От знаєте, почувши всіх виступаючих і прем'єр-міністра, найвищою перевагою України, все ж таки, залишається наука і освіта, яка має традиції, освіченість. Третє місце світове. Ми говоримо про рейтинг чотирьох університетів, які ввійшли до найвищих ефективних ВУЗів світу. Це два київські ВУЗи, Харківський і Львівський. Коли ми говоримо про визначення, наприклад, молодого покоління, про майбутнє людини, про майбутнє нації нашої країни, то я б хотів сказати, що олімпіади з фізики, хімії, біології на світових рівнях – це перша п'ятірка призових місць. І це не потрібно втрачати. Ця модель освіти, між іншим, яку ми отримували – це технічні науки (фізика, біологія, математика – це модель 19ст. Німеччини). Я думаю, що саме за освітою і наукою є якраз додаткова вартість, яка абсолютно буде в перспективі якісною зміною в Україні.

Модератор:

Віктор Галасюк не може не прореагувати.

Віктор Галасюк:

Не можу спокійно відреагувати. Безумовно наука і освіта – це фундамент. Але якщо ми з вами не створимо такі економічні умови в країні, що тут буде вигідно створювати нове виробництво, вести бізнес, наймати на роботу цих талановитих людей, то ми будемо продовжувати бути світовим університетом. Тобто ми навчаємо дітей із садочка до

університету, робимо їх фахівцями (вони від природи талановиті), а потім вони виходять і не бачать, де себе застосувати в рідній країні – і вони мігрують. Україна, на жаль, №5 в світі за кількістю емігрантів, після Китаю, Мексики, Росії, Індії. Україна № 5. Тому одночасно потрібно покращувати освіту і зберігати науку і, безумовно, створювати привабливі умови для ведення підприємницької діяльності в країні, щоб самим бути бенефіціаром цієї освіти і науки. Дякую.

Модератор:

Чи хоче пан Даніельсон додати щось?

Крістіан Даніельсон:

Так, я думаю, що тут дуже цікаві зауваження були зроблені нашими панелістами. От, власне, говорилося про витікання кадрів із країни. Я не знаю, можливо це хибне уявлення, можливо все таки реформи, які зараз відбуваються у цій країні сприяють тому, що сприйняття цих реформ також веде до формування громадської думки і що ми не повністю насправді знаємо, скільки людей виїжджають закордон. Чи справді люди не можуть знайти собі місця роботи? Чи можливо вони виїжджають під впливом цих реформ. Я от, власне, почув таку думку, що люди, які працюють на бізнес, який працює із Україною, не завжди знають про ті реформи, які зараз відбуваються в Україні. І це теж погано. Людей і бізнесменів потрібно про це інформувати. І я думаю потрібно врахувати те, що вже 2 роки тому почалися ці реформи, а про них ще багатьом невідомо. То треба все-таки сприяти досягненню результату. І я також мушу повернутися до того, про що говорив. Про корупцію. Що завжди є антикорупційна реформа, і якщо люди побачать результати цієї реформи, то це може зробити диво для України.

Модератор:

Переформулюю фразу пана Даніельсона. От якщо йдеться про корупцію і боротьбу з корупцією і те, що за словами пана Даніельсона, можливо, не всі відчують результату реформ, тому що уряд зокрема не може їх відповідним чином пояснити, показати і так далі. Коли і що має статися для того, щоб ваші зусилля були зрозумілі і схвалені?

Степан Кубів:

Ви знаєте, напевно, саме головне – це зміни. А трансформація змін, про яку ми говорили на вранішній розмові, приймається шляхом рішення, шляхом прийняття закону. Але якщо б вони працювали в суспільстві, то у нас був би інший облік суспільства. Ми говоримо про зміни, які повинні

прийти, по-перше, в усвідомленні. По-друге, це революція, яка повинна прийти в голову людям і поколінням, що треба жити по-іншому. Думати не сьогоднішнім днем, а про те, що буде. Є багато законів, які прийняті у нас у Верховній Раді, за поданням уряду, народних депутатів, Президента. Вони є абсолютно правильними, але коли дивимось аплікацію, то вона трошки інша. Коли ми дивимося, що вчать на правничих чи юридичних факультетах в університетах, то вчать, і символ справедливості і його відображення. А коли дивимось на українських суддів, і на факти, які відбуваються, то вони є трошки інші. Тобто ми говоримо про систему усвідомлення зміни правил, які сьогодні приймаються. І ця революція має пройти в усвідомленні, і в голові кожної людини.

Модератор:

Дякую. Віктор Галасюк, прошу.

Віктор Галасюк:

Дякую. Ви знаєте, я думаю, що успіх реформ визначається тим, наскільки це відчують люди. Навіщо потрібна держава? Держава потрібна для того, щоб люди почували себе із часом щасливішими, реалізували себе на цій території, з якою вони себе ідентифікують. Тому критерії успіху реформ дуже прості: це не процеси, це не пропаганда успіху реформ, це не оцінка закордонних партнерів. Це те, що кожна людина розуміє. Вона може навчатися, вона є захищеною, вона має роботу, вона має достатньо, щоб заплатити за все, що потрібно. Тому ці індикатори природні. Все що потрібно, це не агітувати за успіх реформ, а збільшувати робочі місця, рівень доходів громадян, робити інвестиційно привабливі умови у себе в країні. Щоб бути бенефіціаром і своїх людей, і своєї землі, і своїх природних ресурсів, а не бути донором. Дякую.

Модератор:

Пол Макмілан, як Вам такі рішення?

Пол Макмілан:

Наведу такий практичний приклад. Приклад державних закупівель. В деяких країнах світу провели реформи. І тепер в сфері державних закупівель постійно оприлюднюються тендери. Заповнюється заявка за формальну оплату 25-50 доларів. Але ця система державних закупівель є дуже прозорою. Це модернізація, це інновація, і це дуже практичний приклад, який можуть перенести на свої терени будь-які інші країни. Тоді це бачать і платники податків. Це є очевидний результат. Я думаю,

що у вік інформаційної епохи, кількість технологічних змін, які можна ввести на адміністративному рівні, спрощенням різних систем і механізмів, також гарантує певну реалізацію і революцію в усвідомленні. Я думаю, що Україна ще ніколи не мала кращих можливостей для такої зміни у плані прозорості. Це найкращий час.

Модератор:

Є 8 хвилин, щоб поставити запитання і почути на них відповіді.

Учасник:

У меня вопрос к министру Степану Ивановичу. Безусловно, для потенциальных инвесторов очень важную роль играет бизнес климат в стране. И в плане инвестиций Украина имеет весьма конкурентных соседей таких как Польша, Турция, Беларусь и многих других. В тех государствах имеются специальные условия для своих производителей, также для потенциальных инвесторов. Таких как: защита от контрабанды, защита от недобросовестной конкуренции на внутреннем рынке, освобождение от многих налогов и многие другие условия, в зависимости от сферы деятельности. Вот у меня вопрос: Что вы планируете в Украине конкретно делать, какие преференции для потенциальных инвесторов предложить, для того чтоб привлечь их внимание в Украину в противовес конкурентных соседей? И каких конкретных реформ мы можем ожидать для того чтоб украинские предприниматели чувствовали себя защищенными, прибыльными и конкурентоспособными на деловом рынке.

Модератор:

Зрозуміло, дякую.

Степан Кубів:

Перше питання відповіді, це те, про що говорив прем'єр-міністр, що за рішенням уряду вже створений відповідний офіс, є повноважена особа – перший заступник міністра фінансів Оксана Маркарова, яка буде відповідати за організацію процесу супроводу інвестицій. Тобто це питання прозорого офісу, отримання максимальної правової, організаційної, технологічної підтримки для інвестора, який хоче вкласти гроші в Україну. Друге. Ви самі сказали, що митниця, податкова і ряд інших позицій, носять сьогодні корупційну складову. І ми це визначаємо навіть рейтингом ведення легкості бізнесу в Україні. Ми говоримо про 83, 84 місце. Це не є найкращі місця, коли оцінюємо ту позицію. Проходить реформування митниці. Вчора був презентований

відповідний податковий кодекс, для обговорення, де прийняли участь Європейська бізнес асоціація, Американська Торгова Палата, українські громадські організації. Проходить дискусія, яка повинна закінчитись тими правилами гри, які визначить суспільний бізнес клімат, включаючи і міжнародні інвестиції. Відносно реформ про які Ви говорили. Саме головне це те, що ми маємо відновити довіру бізнесу до влади, створити відповідні умови довіри у внутрішні інвестиції, систему формування ринку, макропоказників на перспективу, щоб людина могла прогнозувати, змінити баланс відновлення цієї позиції. І на останок, ми, врешті рещт, повинні формувати високотехнологічний процес промисловості на базі інновацій, які будуть конкурентними. Тільки конкурентність визначає привабливість.

Модератор:

Дякую, прошу Ваше запитання.

Учасник, Володимир Панченко:

Звичайно хотілось би почути відповідь від усіх спікерів. Я розумію, що немає часу.

Модератор:

Якраз на це ще вистачить.

Володимир Панченко:

Дивіться, шалена популярність Трампа, який критикує неолібералізм справа і Сандерса, який критикує неолібералізм зліва. Брексіт, вихід Британії із Євросоюзу та інші процеси дали можливість світовим економічним експертам проголосити кінець неолібералізму і ультралібералізму в 2016 році. І в мене запитання. На сьогоднішньому форумі, чи є у спікерів розуміння того, що світ різко міняє курс, взагалі економічну парадигму, не тільки в технологічній сфері, яка фактично спонукала ці зміни в економічній сфері. Тобто запитання: чи ви вважаєте, що підстави для роботи для цих реформ, як говорив Віктор Галасюк, є правильними з точки зору неолібералізму? Чи все таки неолібералізм та ультра лібералізм зникають і поступаються іншій економічній парадигмі?

Модератор:

Дуже дякую! Хто хоче почати відповідати на це питання? Можливо, вже згаданий тут Віктор Галасюк?

Віктор Галасюк:

Дякую за запитання. Дійсно, сьогодні немає в світі розвинутої, успішної країни, тим більше країни, яка динамічно розвивається, яка базує свою економічну політику на засадах неолібералізму. Тобто це є певна теоретична конструкція, яка, скажімо, пропагується, але самими країнами успішно не використовується. Тому я у цьому сенсі абсолютний прихильник позиції Лі Кван Ю, який казав: «Мені все одно, як ви будете це називати, головне щоб був економічний розвиток, і я буду робити синтез кращих інструментів з усього світу для того, щоб розвивати свою країну». Дякую.

Модератор:

Дякую. Пол Макмілан?

Пол Макмілан:

Я думаю, що насправді тут є кілька таких аспектів. Справа в тому, що ми стикаємося із проблемами демографічної ситуації, коли люди отримують доступ до фінансування інших країн, до навчання і так далі. Тобто у нас ці демографічні та географічні рамки змінюються і таким чином, ми змінюємо своє уявлення. Так само треба говорити про те, що ми зараз маємо мотивацію. Люди заробляють гроші, але мають соціальні проблеми, інші люди вносять кошти, інвестують, але вони також мають соціальні проблеми і також із ними стикаються. Тобто у даному випадку, я думаю, що як би ми це не називали, а ситуація не змінюється.

Степан Кубів:

Перше. Глобалізація, яка прийшла за рахунок інформаційних оновлених технологій, вплинула і на зміни усвідомлення тих процесів, які проходять в цілому. Друге. Саме головне, що ці процеси роблять люди, і саме головне, що за тими глобальними процесами ми не повинні втратити гідності і національного усвідомлення, коли ми говоримо про Україну та свої можливості.

Модератор:

Дякую. Крістіан Даніельсон.

Крістіан Даніельсон:

Дякую. Я вважаю, що тут важливо згадати про те, що економічна модель розвивається задля добробуту і процвітання. І здається, хтось сказав, що неолібералізм насправді відживає своє. Тут є певна передумова, яка полягає в тому, що ми говоримо про прогнозованість,

про чіткість, про прозорість, і про базові права людини, їхнє дотримання, її гідність, і так далі. І от якби ми це не назвали, важливим є саме дотримання цих принципів.

Модератор:

У мене тут в сценарії написано, що в 10:30 потрібно вас закликати до однієї дуже важливої дії. Але перед тим, подякуймо учасникам панельної дискусії! Зокрема і за те, що один із них, а саме пан Макмілан сказав, що ніхто нікого не просив створювати YouTube, так? А він створився. Ніхто не просив українців робити революцію. А вона сталася. Можливо нас очікують деякі зміни яких ми зараз не можемо передбачити, тому що окрім артикульованих запитів суспільства є не артикульовані запити суспільства. Я гадаю, що під час 20 панельних дискусій і 10 круглих столів, які будуть на цьому форумі у вас буде нагода всебічно і глибоко це обговорити. Але поки справа дійде до круглих столів, то у фойє є круглі столики, які вам обов'язково знадобляться у перерві, а перерва знадобиться для того, щоб цей простір розділити на 2. Це дуже кропітка праця, яку потрібно здійснити дуже швидко, тому прохання: от до того як відновиться робота – дуже швидко залишити цю залу. Спасибі за участь. Плідної роботи. Всього найкращого!